sárban nagyon szerettem építkezni, a gyufásskatulyáknak kiszedtem az alját, s vályogot csináltam, abból készítettem a házat. Az Ipolytól száz méterre laktunk, amelynek homokos partja volt, s ott játszadoztam, csepegtetős módszerrel várakat csináltam. Mindig ilyesmi foglalkoztatott, valamit összerakni, összeeszkábálni játékokat, a nagyapámmal nyírfavesszőből mindenfélét.

Valami már gyerekkorban ott motoszkál az emberben.

Fantáziavilág, ami visszajön mindig. Az iskolára nem emlékszem, csak arra, hogy rengeteget olvastam. Verne-könyveket, az Albatrosz-sorozatot, ajánlott olvasmányokat. Volt, hogy nem volt mit olvasni, mert azt, ami nem érdekelt, hagytam, de mindig hiányzott a könyv. A tárgyi és a képzeletbeli világ összekapcsolódott fantáziavilágomban. Van egy fényképem az egyik karácsonyról: állok a fa mellett, rettenetes kíváncsi tekintettel. Ez a kíváncsiság volt életem mozgatóereje.

Amikor gimnáziumba mentél, már eldöntötted, hogy a fantáziádat és a képzelőerődet milyen irányba fogod terelgetni?

A gimnáziumban volt egy meghatározó ember, aki elvitt minket egy olyan világba, ami addig előttünk zárva volt. Kosík József tanár úrral nagyon szerencsés volt a találkozás. Egyik alkalommal megkérdezte, hogy gyerekek, mi a giccs? S anélkül, hogy megválaszolta volna, hozott a következő órára egy fröccsöntött műanyag kosarat. Néztünk rá, hogy nem szép, de miért giccs? S aztán megmagyarázta: „A fonott kosárnál az anyag és a forma egységéről van szó, a műanyag kosár így nem igaz. Az utcán járva ne bontja le, korrigálja, vagy igazítja azokat a túlzásokat, amelyekben egy műépítész nem annyira biztos. Az egész csapatmunka, úgy teljesedik ki, hogy létezik az idea, ez a műépítésznek az erőssége kell hogy legyen, s nagyon fontos a kifejezőkészsége, hogy azt képileg, rajzban meg is tudja mutatni.

Milyenek voltak a prágai diákévek? Abban az időben ott is erős volt a magyar ifjúsági mozgalom,

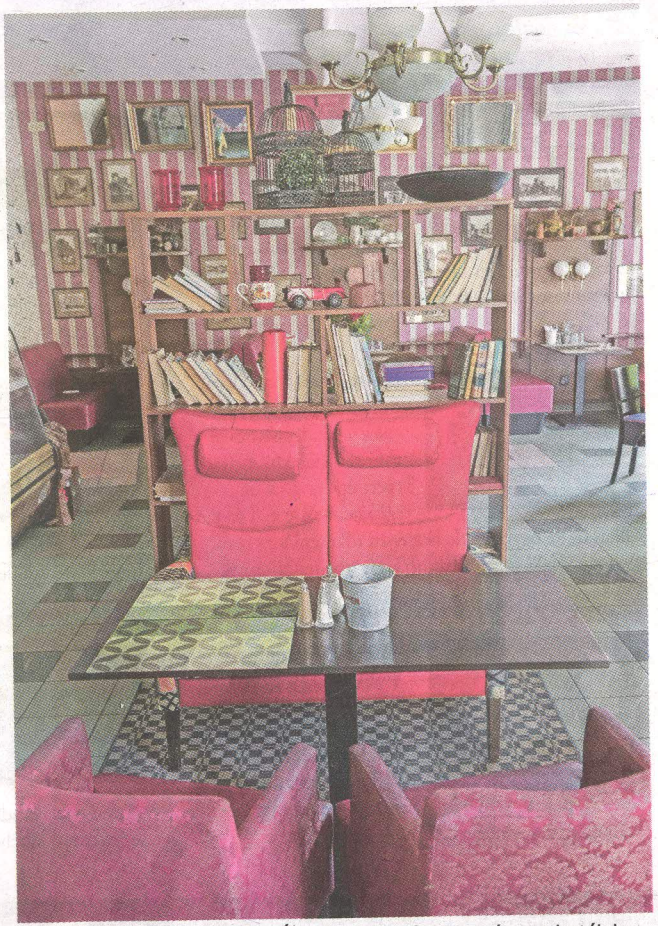

A lévai Tilia vendéglő. Pölhös Árpád elképzelései alapján rendezték be.

sikerült.

Jól tudom, hogy te zenéltél is?

Akkor már furulyás voltam. Annak idején az ipolybalogi iskola zenei kabinetje úgy volt fölszerelve, hogy ott minden volt: nagybőgő, cimbalom, zongora, furulya, klarinét, dzsessztrombita, bármi, s mint igazgatófiúcskának bejárásom volt oda. Mindent kipróbáltam, s a furulya megfogott. Autodidakta módon képeztem magam, s amis kiadtunk egy könyvet Nyitnikek Prága – Táncba szőtt történetek címmel arról, hogy tudtunk Prágában olyan légkört teremteni a kultúra, az éneklés, a tánc területén, amelyet életre szóló élményként élünk meg. Kuriózum egyébként, hogy a Cseh Műszaki Egyetem gépészkarát képviseltük 1979-ben a taskenti nemzetközi diákfesztiválon magyar népi együttesként. Egyébként az együttes össze is kovácsolta az embereket, nagyon sok párkapcsolat ott született.

Te is ott ismerted meg a feleségedet?

Igen. Ő a Garam mentéről jött, régészetet tanult, s amikor befejeztük az egyetemet, a kis családdal Lévára költöztünk; a feleségem a múzeumba került, én pedig a járási építésügyi osztályra, majd a járási főépítész hivatalába '83-tól '90-ig, '91-ben egy kolléganővel megalapítottuk a saját irodánkat, majd három év után különváltunk, de továbbra is együttműködtünk.

Említetted az ideát. Nevezhetjük úgy, hogy ez volt a te kozmoszod, amiből építkeztél?

Vannak megkötöttségek, az égtáj, a gravitáció, az anyagi feltételek, a megbízó ízlése, de megengedtetett, hogy felülírhassam a beruházó kockás papíron hozott elképzelését. Kényes helyzet, amikor előtted vitatkozik férj és feleség. Később értettem meg, hogy a diplomácia, a stratégia, a taktika fontos része ennek a munkának. S azzal, hogy mit mondok, ne a szembenállás erősödjön, hanem a mindenki által elfogadható megoldás.

S megmaradjon az érték is.

A beruházó elképzeléseit is ki tudom elégíteni, s maga a mű is

Pölhös Árpád tervezőirodája által megálmodott épület, a dunaszerdahelyi Duna palota

kesztője volt. Ő a kreativitást emelte ki az emberben. Ami a kultúra és a nyelv szeretetét illeti, az családi indíttatás: apám kapcsolatai, a széles rokonság, a lakodalmak, az éneklés, az összetartás. Van még egy érdekesség az egészben: én a kerítés mögül vagyok, az iskola el volt kerítve a falutól, csodálatos kertje tele volt rózsákkal, halastóval, medencével, szökőkúttal, sportpályával, még Micsurin-kert is volt, a gyerekek megtermelték a zöldséget, gyümölcsöt. Mi nem jártunk ki a faluba, s hozzánk nem jártak a faluból, mert tanítógyerekek voltunk, s azokat kiváltságosoknak tekintették.

Meg féltek is a tanító bácsitól, ezt mint falusi tanárember gyermeke én is megtapasztaltam.

Minket azért nem szerettek, mert ha bementünk a faluba, azt hitték, beáruljuk őket, és kikapnak. Mégsem voltunk magányosak, és a kerítés mögül kijártunk az Ipolyra, ott reggeltől estig játszottunk. rülünk létezni. Nem lehet a múltat lebontani és helyettesíteni akkor sem, ha tudom, hogy lehetne másképp is. A jövőt ilyen szempontból nagyon reményteljesnek látom. A jövő szempontjából fontos lenne, hogy az építészek egymástól tanuljanak, kultiválják a környezetet.

Ha nem vagy építész, mivel foglalkozol?

Még Prágából az indíttatás a népzenei kultúra felé, a másik József Attila: ezek bennem tovább élnek. S Ipolyságon, ahol eddig éltem, van a Város Pecsétje Alapítvány, van egy zsinagóga, léteznek az Ipoly Napok, ott összejöttem egy csomó emberrel, s aztán része lettem a csapatnak. A zsinagógában készítettünk egy Gondolatok a falon című kiállítást József Attila verseiből, amelyeket a lányaim illusztráltak. Ez az, ami éltet: hozzájárulni egy olyan közösségi tér létrehozásához, ami a kreatív embereket odavonzza.

Urbán Klára